

VEČERNI LIST

Posamezna številka 16 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 16 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . K 40—

za pol leta . K 20—

za četrt leta . K 10—

za 1 mesec . K 3 50

Za Ljubljano mesečno 3 K

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uradn. telefon št. 50

Nevzdržljiv položaj belgrajske vlade.

LDU Belgrad, 28. avgusta. Jutrajšnje seje pričakujejo povsod z velikim zanimanjem in nenavadno napetostjo, ker so opo-

zicijske stranke sklenile, da nadaljujejo najstrožji boj proti vladi in jo, če le možno, že na jutrajšnji seji strmoglavijo.

Splošna ofenziva proti boljševikom.

LDU Kamenec Podolski, 27. avgusta. (ČTU) Ukrajinski tiskovni urad javlja: Vodja boljševiške vlade v Kijevu Rakovskij je razglasil nad Kijevom obsedno stanje in postavil vse topništvo, kolikor ga ima na razpolago 5 km južno od mesta. Prebivalci imajo dolžnost prisilnega dela. Sploh je ukrenil vse potrebno za brambo, ker se protivi mesto izprazniti, kakor mu je to ukazal štab rdeče armade.

LDU Dunaj, 28. avgusta. (ČTU) Ukrajinski tiskovnemu uradu se poroča iz Berlina, da je prineslo neko letalo iz Kamenca Podolskega nastopne vesti: Dne 1. avgusta začeta splošna rumunska ofenziva je dosegla že lepe uspehe. Ukrajinska armada generala Petljura, kateri se je pridružilo 100.000 mož vzhodno-gališke armade, je osvojila v hitrih pohodih vso Podolijo, velik del Volinije in Kijevsko gubernijo ter se bliža na vsej črti reki Dnjepru. Vse ozemlje južno črte Zbrus—Zaslav—Šepetovka—Žitomir—Fastov—Uman—Birsula—Dnjester je v rokah rednih rumunskih čet.

Pomoč Bosni.

LDU Belgrad, 28. avgusta. Vlada je dovolila bosanski deželni vladi, da določi 7 milijonov kron kot prvo pomoč prebivalcem vzhodnega dela Bosne in Hercegovine, ki so v vojni trpeli.

Reško vprašanje odgojeno.

LDU Reka, 28. avgusta. Pariška vest, da se je rešitev reškega vprašanja na mirovni konferenci odgodila, je izzvala med reškimi italijanskimi velikimi razburjenje. Consiglio Nazionale je namreč pri koncu s svojimi gmotnimi sredstvi, tako da ne ve, ali bo mogel za mesec september izplačati svoje uradnike in druge nastavnice. Italijanska vlada pa izjavlja, da za Reko ne more prispevati, dokler se mednarodni položaj ne razjasni.

Volitve v Bolgariji.

LDU Ženeva, 27. avg. (ČTU) »Humanite« priobčuje poročilo iz Sofije o izidu volitev v sobranje. Poročilo pravi, da so stranke leveice izvajale odločilno zmago. Največji uspeh so dosegli tretji interakcionalni v Moskvi priključeni komunisti, ki so zvišali število svojih mandatov od 5 na 47. Socijalisti desničarji so dosegli 39 mandatov, dočim so jih imeli prej 11. Agrarci pod vodstvom Štambulinskega so si priborili 85 mandatov, dočim so jih imeli v prejšnjem sobranju 48.

Težkoče na mirovni konferenci.

LDU Ženeva, 28. avg. (ČTU) Trajno zavlačevanje odgovora na nemškoavstrijske protipredloge spravljajo pariški politični krogi v zvezo s trdovratnimi napori delegacij narodnih držav. Zlasti v teritorialnih vprašanjih in v finančnih klavzulah se narodne države zavzemajo za kar nevladajoče stališče napram Nemški Avstriji. Angleško-amerikanski napori, doseči sporazum, so se doslej izjalovili ob zamotanem položaju, v katerem se nahaja Francija kot zaščitnica novih slovanskih držav. Splošno svajari Nemško Avstrijo pred pretiranimi nadami.

LDU, Lyon, 29. avgusta. (Brezlično.) Vrhovni svet je imel včeraj jutraj kratko sejo, kjer je odobril končnoveljavne gospodarske določbe za nemškoavstrijsko mirovno pogodbo. Razprava se bo nadaljevala danes jutraj. Kakor trdi »Petit Pa-

risien«, mir z Nemško Avstrijo ne bo podpisan pred 10. septembrom. Isti list pravi, da se pred podpisom morajo premagati še številne težkoče. Zlasti groze zapletljavi radi napetosti, ki vlada med zavezniki in Rumunijo. Po mnenju navedenega lista ne bo niti Rumunija, niti Srbija sprejela brez protesta odredbe mirovne pogodbe, ki zahteva od držav, ki so nastale oziroma se povečale na ozemlju bivše monarhije, jamaštva v korist narodnim in verskim manjšinam.

Proti odcepitvi tešinskega ozemlja.

LDU Praga, 28. avg. (ČTU) V petek dne 29. t. m. bo na Vaclavskem trgu veliko ljudsko zborovanje kot protest proti odcepitvi tešinskega ozemlja od Čehoslovake. Iz Moravske Ostrove so poslali predsedniku Clemenceauju brzojavko, kjer ga opozarjajo na vznemirjenje, ki so ga povzročile te vesti, in na posledice, ki jih utegnejo imeti.

Wilsonov oklic.

LDU, Lyon, 29. avgusta. (Brezlično.) Kakor poroča »New-York Herald«, bo predsednik Wilson objavil oklic na ameriški narod, kjer bo protestiral proti izpremembam mirovne pogodbe, ki jih zahteva senatska komisija za zunanje posle, in ki niso nič drugega, kakor političen maneuver, čigar cilj je, onemogočiti izvedbo mirovne pogodbe ter zavleči povratek miru.

Boljševiki usmrtili 150 delavskih agitatorjev.

LDU Kodanj, 28. avg. (ČTU) »Times« poroča, da je Ljening izdal proglas na one delavce, ki vedno zahtevajo višjo mezo, nimajo pa volje do dela. Boljševiki so pred kratkim dali usmrtiti 150 agitatorjev, kar je ogroženost med delavci le še povečalo. Kmetje dosledno odklanjajo vsled vedno manjše vrednosti denarja dajatve žita sovjetskemu poverjenikom. Padec Bele Kuna je v Rusiji napravil globok vtis.

Čehoslovaško posojilo.

LDU Praga, 27. avg. Vlada razpiše v kratkem drugo posojilo čehoslovaške države. Primanjkljaj v proračunu, ki se predloži narodni skupščini, znaša 6 milijard.

Kako ravnaajo z nami.

Zagreb, 27. avgusta.

Polna usta dobrot imajo demokratski gospodje za delavce, v dejanju pa brce in klofute. Dobrot so deležni le tisti, ki so po volji njihovim očem in strankarskim koristim. To dovolj bridko izkušamo slovenski železničarji, ki so nas poslali sem na Hrvaško, kar se je zgodilo na isti način, kakor je caristična Rusija svoje politično sumljive ljudi pošiljala v Sibirijo.

V ljubljanskih časopisih se je pojavila meseca marca t. l. zahteva, naj se odpošljejo slovenski železničarji na Hrvaško. Isti so se nazivali tedaj po časopisih: »naši zanesljivi, pridni, neomadeževani uslužbenci« itd. Ljubljansko ravnatelstvo diž, žel. je nato pozvalo svoje uslužbence, naj se prostovoljno prijavijo.

Železničarjem pa je bilo znano, da je draginja na Hrvaškem večja kot v Sloveniji. Zato se je prijavila večina uslužbencev pod pogojem, da službuje v sedanjih razmerah na Hrvaškem le tedaj, če se uslužbencev ne premesti in če se jim dovolijo primerne dnevnice. Zadeva se je vlekla meseca. Med tem se je nekoč izrazil poduradnik Simončič, ki vodi pri ljubljanskem ravnatelstvu pregled osebja in je odbornik »Zveze jugosl. že.« (Z. J. Z.), da se na prostovoljne prijave ne bo oziralo. Sestavil se bo pa seznam »najslabših« uslužbencev, katere bodo premestili na Hrvaško.

Zgodovina tega seznama je jako temna. Govori se, da sta ga sestavila dva odbornika Z. J. Z. Saj je znano, da je danes ljub. ravnatelstvo identično z Z. J. Z. Gotovo pa je, da načelnik prometnega oddelka ljublj. direkcije ni vedel, kdo je premeščen. Brat enega omenjenih odbornikov pa je bil natančno počen. Zagrebška direkcija je tekom dogovorov naprosila ljub. ravnatelstvo, naj se eventualne želje posameznikov vpoštevajo. Na to se niso ozirali. Osebe je zvedelo za svojo premestitev šele iz uradnega lista št. 12. S tem se je zgodila slov. železničarjem nečuvna krivica! Pri drž. žel. kr. SHS so še danes v veljavi stare pragmatike. Dokler ne dobimo enotne, je vsaka premestitev od one uprave k drugi izključena.

Ljubljansko ravnatelstvo je bilo pri tej akciji neverjetno pristransko. Uslužbenec, poduradnik in nižje uradnike — ubogo paro, ki je dodeljena k najtežji službi, k prometu so premestili, višje uradništvo pa izposodili ministrstvu saobračaja z dnevnicami v dinarjih.

Idealna akcija, ki se je pričela v dobrobit naše države, je bila poteptana iz strankarskega koristolovstva v blato. Težke razmere na Hrvaškem so porabili prvaki ljublj. ravnatelstva za to, da so se znebili njim neljubih in politično nasprotnih uslužbencev. Vrhutega so jih še žigosali kot »najslabše«.

Premeščeno osebo je finančno uničeno. Znano je, da je življenje v Zagrebu trikrat, v Slavoniji in Sremu pa najmanj 4-krat dražje kot v Sloveniji. Vsled pomanjkanja stanovanj so uslužbenci prisiljeni živeti ločeni od družin, vzdrževati dvojno gospodinjstvo in vse pri normalnih dohodkih. Ali mogoče hočejo prisiliti Slovence namenoma na nepoštena pota?

Zagrebski direkciji je vse navedeno znano. Načelnik prometnega oddelka v Zagrebu, g. Veber, se je izrazil: »Mi imamo svoje ljudi. Če ste res sposobni in kaj vredni, zakaj vas potem noče ljubljansko ravnatelstvo? Podnačelnik istega oddelka g. Filipasić se je izjavil: »Kaj hočete tu Slovenci? Zakaj vas ne mara ljubljanska direkcija?«

Seveda postopa zagrebška direkcija temu primerno s slovenskimi uslužbenci. Stare prostorne nadziralte in nadsprednike porablja na primer kot premikarje. Stare uradnike enači z mladimi aspiranti. Da, tu se naravnost bojkotuje slovenske železničarje. V neki postaji so domači uslužbenci govorili samo mažarsko in tako prepodili Slovence. V Sunji je na postaji prazna soba. A ker je tja premeščenemu uradniku nakazano zasebno stanovanje, katerega ni, mu ne da načelnik proste sobe. Uradnik spi pri lepem vremenu na travi, pri grdem pa v zapuščenem

železniškem vozu. V Zagrebu so 28 (reci osemindvajset) sprevodnikov in premikarjev natlačili v eno sobo itd.

Vrhunec sočutja z ubogimi železničarji pa je pokazala ljubljanska direkcija, ko je kot zastopnika na Hrvaško premeščenih uslužbencev poslala v Zagreb že omenjenega poduradnika Simončiča. Za njegov »trud« mu plača seveda dnevnice.

Z ozirom na neznosne razmere se je zbralo 27. avgusta slovensko železniško osebo vseh kategorij v Zagrebu. Sklenile je sledeče resolucije:

1. Premestitev se mora kot nepostavno preklicati.
2. Uslužbenci se samo izposodijo. Nakažejo se jim dvojne dnevnice.
3. Oni, ki so vsled pomanjkanja stanovanj primorani živeti ločeni od družin, dobe poleg dvojnih dnevnic tudi še odškodnino za dvojno gospodinjstvo.
4. Uslužbenec se morajo nakazati primerna stanovanja.
5. Dosedanja službena doba in dosedanja uporaba se mora vpoštevati.
6. Svojega zastopnika pri zagrebški direkciji si voli osebe samo iz svoje srede.
7. Za nečuvno sramotenje slov. žel. uslužbencev po g. poduradniku Simončiču se zahteva popolno zadostčenje. Izjava g. Simončiča ne sramoti samo železničarjev, temveč celo Slovenijo.

Te stvari sporočamo slovenskemu delavstvu v dokaz, kako ravnaajo z nami gospodje, ki imajo za sedaj v Jugoslaviji v rokah platno in škarje.

Komponist Leoncavallo,

ki je pred kratkim umrl v 61. letu svoje starosti. Ruggiero Leoncavallo je bil rojen 1. 1858. v Neaplju, kjer je tudi živel; bil je tudi nekaj časa v Parizu in je postal glavni zastopnik mlade italijanske glasbene šole. Svetovno znan je postal po svoji operi »Bajaci«, ki so jo peli v pretekli sezoni tudi v našem opernem gledališču. Poleg »Bajaci« je komponiral še pet drugih oper.

Židovski velekapital zaslužuje slovensko ljudstvo!

Poleg židovskih verižnikov, ki širijo med nami nemoralno in korupcijo, se zajeda v živo in doslej zdravo meso našega ljudstva velekapital tujezemskih mažarskih in nemških židov. Danes opozorimo javnost le na en slučaj.

Jeseni so kupili »hrvatski« židje za malo vsoto Špalekovo posestvo na Perovem pri Kamniku. Takrat se seveda nikomur niti sanjalo ni, da so navidezni Hrvati v resnici le zastopniki mažarskega in nemškega židovskega kapitala.

Šli so takoj na delo. Začeli so obdelovati razne oblasti in jih tako omrežili, da so jim popolnoma na uslugo. Tako so si že gotovi svoje stvari, da danes grade drugi trakt, ne da bi se bil vršil občinski cglad.

Za posredovalca so si najeli nekega inženjerja Jenka, ki je pod avstrijskim režimom bil delavstvu kamniške praharne prava šiba, hud nemčur in narodni sovražnik. Ta najemnik mažarskih in nemških židov se sedaj poteguje za podelitev vodne koncesije v Kokri in na Perovem. Vse kaže, da se poteguje za to le, da vodne sile odda judom, ker jih on ne rabi, judje pa jih potrebujejo. Če se jim ta načrt posreči, bodo židje kmalu gospodarji vseh vodnih sil ter tudi kamniškega okraja. Ker z dosedanjim vodno silo ne morejo izhajati, so za smešno ceno dobili elektriko od mesta Kamnik. Ugovarjal je edini g. dekan, da bi židom na pol zastonj dajali, kar rabijo. Mestna občina bi bila lahko bolje varovala koristi mesta in prebivalstva.

Zidje — tako sodijo — imajo akcijskega kapitala do 50 milijonov. S temi milijoni kupujejo gospodarsko samostojnost našega ljudstva. Delavstvo je sramotno bea-raško plačano, a oblasti se za vse početje teh judov ne brigajo. Sami deremo v judovsko sužnjost.

Politične novice.

— Socialistično sovraštvo do katoličanstva. Dne 22. t. m. smo poročali o krivem nasilju, ki so ga socialisti obeh vrst (narodni in socialni demokratje) izvršili nad katoličani v Pragi. Današnja »Jugoslavija«, ki je sicer vsem na prodaj, pa brani to nasilje ter imenuje naše poročilo laž. Pa to nas ne boli, ker vemo, da se takega divjaštva vsakdo sramuje. Zato taje. Zanimi nas pa, kar je »Jugoslavija« napisala o sovraštvu proti katoličanstvu. Piše tako: »Za verska vprašanja se v prvi vrsti interesira delavska masa v smislu stoletnih tradicij verskega gibanja na Češkem. Verska izobrazba je češkemu delavcu vsakdanja kulturna potreba. In na kako visoki stopnji verske izobrazbe stoji češko delavstvo... Videli bodo (uredniki »Več. lista«), kako na tisoče delavcev zapuša vsak mesec katoliško cerkev, ker je to njih srčna potreba, ker jih v to sili njihova globoka verska izobrazba, ker jim ta korak narekuje njihova značajnost.«

Tu proslavlja to novo glasilo slovenskih svobodomislicev odpad češkega socialističnega delavstva od katoličanstva, svobodomislna fraze in agitacija so tem ljudem verska izobrazba, sovraštvo do vere — srčna potreba. To je verska vzgoja, ki je deležen češki narodni socialist ali socialni demokrat. Pribijemo to fotografijo v pouk vsem nepoučenim in vsem tistim, ki so doslej še kaj dali na socialistične vabe. Pribijemo pa to tudi kot fotografijo lista, ki je napredaj vsem, ki se pečajo s krošnjarstvom protikatoliške gonje.

— O Srbiji in Bolgariji piše v Splitu izhajajoči »list za sveslavensku državnu misao« — Rusija: to le: »Ko se spomnimo, kakošno politiko je Evropa vodila na Balkanu po berlinskem kongresu, tedaj nam je razumljiv obrat, ki je nastal v srbsko-bolgarskih odnosih. Boj za nadvlast med Nemčijo in Rusijo je dovedel do tega, da se je vpliv ene utrdil v Srbiji, a druge v Bolgariji. To dejstvo je kljub prirojeni mržnji med obema plemenoma vendarle igralo v zadnjem času največjo vlogo. Sedaj je konec tega. V bližini Balkana ni nobene velesile več, ki bi se hotela kdaj okoristiti z njih neslogu in zavladati nad njimi. Samo Italija si izmišlja neke načrte in ravno Bolgarija je ona, ki naj bi jo podpirala v balkanski politiki, toda je vendarle pre-slaba, da bi mogla stopiti na mesto Nemčije, poleg tega pa danes v Bolgariji in v Jugoslaviji kažejo preveč razumevanja in čvrste volje, da bi se dali medsebojno izigravati. Pričakujemo, da bo bodočnost v tem oziru srečnejša kot preteklost.«

— Kratki dnevi le.... Uspeh glasovanja v narodnem predstavništvu je poparil demokrate kakor slana roža, ki so jej le kratki dnevi dani... Kakor umirajoči, ki se mu je v zadnji uri izpolnila velika želja, z grenkostjo daje iz roke čašo, iz katere si je mogel omočiti komaj ustnice, tako se demokrate pripravljajo na ločitev od sladke oblasti in se pripravljajo na grenko opozicijo. »Riječ« piše v uvodniku: »Ne, mi ne potrebujemo oblasti in ne letamo za njo... Dokler je ta (demokratsko-socialistični blok) na vladi, pojde v ravni smeri, ne ozirajoč se na nikogar, zroč samo na cilj: na zgradbo enotne jugoslovanske države na temeljih svobode in socialne pravičnosti. A kadar pojde ta blok v opozicijo tj. kadar demokratsko-socialistično vladno zamenjamo narodno, kulturno in socialno reakcionarna vlada, tedaj bo ta blok (torej so demokrate in socialisti sklenili nerazdružljivo zakonsko zvezo?! O. u.) s svojo močjo preprečil vsak poizkus, da se narod prevari. Večina, ki jo ima demokratsko-socialistična vlada je tako majhna, da jo z gora in iz dolin zbrana opozicijska jata z lahkoto iznenadi in zruši. Mi tej jati svetujemo, naj to čimprej stori, ker mi ne krenemo s pravca... To naj bi bila vsekakor herojska kretnja, pa je le obupen jek svoje slabosti zavedajoče se kreature. Ampak nekaj veselja pa imajo le demokrate v tej žalostni uri. »Riječ« z občudovanja vrednim samozatajevanjem naglaša, da vlada kljub črnogorskim glasovom ne bi dobila večine, ako ne bi bili člani demokratsko-socialističnega kluba polnoštevilno prišli na sejo. Tako se blok za svojo zmago glasov — vstevši ministrske glasove — nima zahvaliti dobrohotnosti kake opozicijske skupine, nego strankarski discipliniranosti svojih članov. »To treba podčrtati in tega pojave se veselimo,« tako piše »Riječ«. Kako so skromni! Največja, najmočnejša in celo edina država ohranjujoča stranka v Jugoslaviji dobi v parlamentu večino 8 glasov — ne po zaslugi in sili svojega programa, ali po simpatijah, ki bi jih življali pri drugih strankah, ampak po goli slučajnosti — pa se ipak veseli! Ali ni to ganljivo?

Dnevne novice.

— »Krekov tabor v Komendi.« — Sprejem gostov se vrši od pol 10. uri pred Gasilnim domom v Komendi, kamor dojdejo Orli, Orlice, naša društva z zastami, vsi prijatelji resnega dela in zdrave zabave iz kolodvorja Jarše-Mengeš in iz drugih bližnjih in daljnjih krajev na okrašenih vozovih.

— V nedeljo na Krekov tabor v Komendo! Nov mejnik, viden od vseh strani, moramo postaviti na tem taboru. Napisali bomo nanj naša stara — a večnoveljavna načela, po katerih moramo uravnati vse naše izobraževalno, politično in gospodarsko delo. — Dobiti moramo tu novega ognja, da vzplamti in zagori in posveti v vse kote, da nerabno počje, da dobro in lepo zažari, da vidi vsak. Še enkrat: Na veselo svidenje v lepi Komendi!

— Naša država kupila Jagičevo knjižnico. Svoječasno so poročali, da je Českoslovaška republika kupila za 20.000 francoskih frankov knjižnico dr. Jagiča pod pogojem, da ostane do smrti učenjakove v njegovi uporabi. Kakor javlja belgrajski »Trgovinski Glasnik« dne 27. t. m., do te prodaje vseeno ni došlo in je naši državi uspelo, da kupi to knjižnico pod istimi pogoji, pod katerimi je bila ponudena Českoslovaški.

— Učni načrt za učiteljske. Ministrstvo za prosveto je izdelalo učni načrt za vse učiteljske pripravnice. Ta načrt bo veljal za vse šole naše kraljevine, dokler se ne uvede definitivni učni zakonski načrt.

— Pozdravi iz Italije. Po nekem pismu v »Amerikanskem Slovincu« posnemamo: Vsi slovenski fantje, ki se nahajamo v ujetništvu tukaj v Italiji, pošiljamo vsem Slovincem v Ameriki najlepše pozdrave. Podpisani: Martin Škof iz Suhorja, Dolensko; Franc Šuštaršič iz Jurne vasi, Podgrad pri Novem mestu; Ignac Bašelj iz Toplice; Jožef Baznik iz Krškega; Ciril Androja iz Boštajna, Dol.; Franc Babnik iz Ribnice; Anton Markovšek iz Loke, Gorenjsko; Franc Malež iz Tunjice pri Kamniku; Karol Mlakar iz Domžal; Jožef Mirt iz Sevnice na Štajerskem; Jožef Perko iz Križa na Gorenjskem. Želimo vsem boljše, kakor je nam! Do svidenja!

— Sadje v Prekmurju. V Prekmurju se nahajajo velikanske množine sadja. Kakih 100 do 200 vagonov je zgođenega in bi se moralo že kmalu spraviti. Opozorjamo na to naše zadrge, aprovizacije odbore in trgovce.

— Beg zloglasnega zločinca. V Zagrebu je že vdrugič pobegnil znani zločinec Janoš Grünwald. Prvič je bil radi raznih zločinov obsojen na smrt, pozneje pa pomiloščen. Kmalu nato je pobegnil iz zapora. Drugič so ga prijeli, ko si je med tem časom naprtil že novih zločinov na hrbet ter ga zaradi neozdravljive bolezni oddali v vojaško bolnico, da tamkaj počaka sodbe, pa je zopet pobegnil.

— Ukradena kobila. V Krapinskih toplicah je bila 11. t. m. Juriju Lorber, posestniku v Narapljah pri Ptuj, ukradena kobila, vredna 8000 kron.

Ljubljanske novice.

— Iz ljubljanske tobačne tovarne. V tukajšnji tobačni tovarni je že skozi par let uslužbenih nekaj vojnih invalidov, ki so seveda začasni delavci. Vodstvo jih je hotelo že parkrat odpustiti, a se je to po posredovanju naše J. S. Z. pri dež. vladi preprečilo. Sedaj pa so jim zopet naznanili, naj si poiščejo službe, ker jih mora tovarna odpustiti. Nam se zdi vsa stvar zelo sumljiva, zlasti ker se je g. ekonom izjavil proti dvema teh delavcem, ki sta v soc. dm. stranki organizirana, da za nju ta odpoved ne velja. Pozivljamo tovarno, naj v zmislu vladne naredbe prekliče odpoved in naj imenovane uvrsti med stalne delavce. Ali se že tu kaže liberalno-socialistični pakt?

— Iz ljudski oder v Ljubljani otvori z jesensko sezono svojo dramatično šolo, v kateri bo podala vsem nekaj teoretičnega in praktičnega pouka. Gojencem bo dana možnost, da izurijo svoje moči in se povzpnejo na višino. V to dramatično šolo niso vabljeni samo pravi člani Ljudskega odra, temveč vsi člani ljubljanskih ali drugih prosvetnih društev, ki imajo za to zanimanje. Prijave sprejema tajništvo Ljudskega odra v svoji pisarni v Ljudskem domu vsak večer od 6.—8. ure. Podrobnosti bodo naznanjene natančneje potom časopisja.

— Iz nogometna tekma. Ob 17.30 je bila včeraj na športnem prostoru revanche-tekma »Česky lev« : »Ilirija«. Tekma, mestoma zelo živahna, je trajala do 19. Uspeh »Česky lev« : »Ilirija« = 4 : 1. Neuspehi »Ilirije« so deloma pripisovati izmenjavi goalmana.

— Iz zatekla se je siva, mlada psica. Dobi se Večna pot 7.

Razne novice.

— r Delavske razmere v Ameriki. Kot poročajo ameriški listi, se nahaja tudi Amerika kljub najmanjšim človeškim in gospodarskim žrtvam v svetovni vojni v resni delavski krizi. Federalna posredovalnica za delo je dognala do 5. julija, da znaša prebitek vsega delavstva v 80 mestih Združenih Držav 177.382 oseb. Prebitek delavstva pomenja, da je v dotičnih krajih več delavcev kot jih industrija potrebuje in ki so radi tega brez dela. V nasprotnem slučaju govorimo o pomanjkanju delavcev. Ta poročila pa nikakor še niso natančna in ne podajajo popolne slike o nezaposlenosti v vseh Združenih državah. Poročilo se ozira samo na večja industrijska središča in daje precej značilno sliko o delavskih razmerah. Izmed 80 mest jih je samo 26, ki so v ravnotežju, 16 pa jih izkazuje pomanjkanje delavcev, povsod drugje je prebitek. Izmed 38 držav, od katerih so prišla poročila, jih 20 izkazuje prebitek, 19 ravnotežje, 8 pa pomanjkanje. V nekaterih državah je pomanjkanje delavcev v eni, prebitek pa v drugi stroki. Posebno velik prebitek delavstva je v velikih mestih. V Bostonu znaša 15.000 duš, v Nju-Jork City 100.000, v Čikago 30.000 itd. Le v San Francisco so razmere v obče dobre. Cleveland izkazuje ravnotežje. V nekaterih drugih mestih so akutni industrijski odnosi.

— r Velika loterija na Francoskem. Poslanec Lefevre je predložil francoski zbornici zakonski načrt o ustanovitvi nove francoske loterije. Izdalo se bo 120 milijonov srečk po 500 frankov, skupaj tedaj za 60 milijard frankov. Dve leti bo vlečena vsak dan po ena srečka, ki bo imela dobiček 1.250.000 frankov, poleg tega pride dvakrat na teden glavni dobiček po 520.000 frankov in 10 tedenskih dobitkov po 200 tisoč frankov.

— r Važna iznajdba. Belgrajski »Trgovinski Glasnik« poroča, da se tehnik Dragomir D. Vlačić v Šabcu poteza za patent na svojo iznajdbo, s pomočjo katere more vsak parni stroj kateregakoli sestava prihraniti 80% kuriva. Iznajdba je majhen aparat s propelerjem čisto nove vrste, ki se namesti v parnem kotlu. Ako se iznajdba obnese, bo ogromnega gospodarskega pomena.

Stekleničnica.

(Češki spisal Karel V. Rais; preložil Al. Benkovič.)

(Dalje.)

To govoreč je zopet gledala cvetke in se ni ozrla nani.

»Za človeka je dobro, ako je vesel, gospodična, dasi tudi jaz rad hodim sam. Vrnite se, prosim, družba bi vas utegnila pogrešati,« je odgovoril resno.

»Ah, meni se gabi vsa družba,« se je razvnela, »verujte mi, ako bi tako rada ne imela očeta in matere, bi šla kar v samostan.«

»Gospod tajnik, zdravo, tukaj smo!« je zaklical Beranek, gledajoč v gozd.

Tajnik se je tam zabaval z Božičko.

»Ravno iščemo gospodično, družba prosi, da bi kaj zapela,« je odgovoril Beranku.

Malka je zapela pesem iz »Neveste« in »Koga bi rada«, zbor pa »Kak te imam rada, fantič ti ljubljani,« lovili so slepe miši in se skrivali.

Beranek pa je bil venomer plah, na vse strani enako prijazen. In ko je bila Malka sedla na mah, iz košarice vzela venček iz sladkorja, ga ugriznila in tudi njemu ponudila, je sicer pokusil na ravno tistem mestu, ki so se ga bile dotaknile njene ustnice, posebnega veselja pa ni pokazal. Tajnik pa je med tem neprestano godrnjal: »Pivo je kakor mlaka!«

Bilo je že proti večeru, z vrhov razprostrti jelovih in smrekovih pahljačev so se spuščali modrikasti sviti, ko je družba odhajala iz lesa.

S polja je že dihal vloga, škrijanci so umolknil, zato pa je prepelica veselo pozdravljala.

Belski izletniki so šli po stezi čez travnik: naprej Malka, potem Beranek, Božička, tajnik, gospa doktorjeva, dva dijaka gimnazijca z meščanskima hčerama, dalje gospa županja, Darbujanka, poštarica, ravnateljica, zadaj pa častivredni gospodje.

Glasno govorjenje se je razlegalo po dolini, Malkinega glasu pa ni bilo slišati vmes...

Ko je družba zavila okoli dvorca, je razgovor umolknil in vsakdo se je hitro ozrl po oknih; o oskrbnikovih pa niso govorili.

Pri slovesu je Malka sama Beranku stisnila roko in ga pogledala v oči.

»Klanjam se, gospodična,« se je vljudo priklonil kakor vedno.

Zakaj je tako grozno plah, bojazljiv in neodločen? Ne upa se. Kako je otročji...

Malka je po izletu neprestano mislila na Beranka.

Ko se je bila zdaj spomnila vsega tega, je zamišljena hodila gorindol ter si polglasno pela pesem brez besed.

— r Proti osepnim na Hrvatskem. Ker po raznih krajih Hrvatske in Slavonije neprestano tli epidemija črnih koz, je zdravstveni oddelek pokrajinske vlade v Zagrebu odredil ponovno obvezno cepljenje proti kozam po vseh tistih krajih, kjer se pojavi le en sam slučaj kuge. Kdor se ne pokori, se kaznuje z globo do 1000 K ali z zaporom. Naredba zadeva tudi Zagreb. Potne legitimacije, izvoznice in podobne listine se bodo izdajale prosilec le na podlagi izpričevala o cepljenih kozah.

— r Hajduštvo na Velebitu. Iz Gospića poročajo, da je začela družba velebitskih hajdukov razpadati. Ko so neki dan med seboj delili plen, sta se hajduka Marko Mažaran in Mato Došen sprla ter je prvi drugega na mestu ubil.

— r Sodna dvorana — kino. Pred zagrebškim sodiščem se zadnji dni vrši razprava proti nekemu Štefanu Sokaču, ki je obtožen, da je svojo ženo umoril, njeno truplo razrezal in posamezne kose v nahrbtniku znosil v mestno okolico, kjer so jih potem našli. Sokač dosledno taji, a mnogo dejstev in prič govori proti njemu. Na razpravi se razgaljajo najintimnejši družinski odnosi in škandali, govori se o ostudnem krvavem činu na dolgo in široko. To vleče vse tiste, ki jim je dušo in srce ubil kino ter iščejo sedaj novih, učinkovitejših podražljajev v sodni dvorani, v resnični, živi tragediji življenja... Kako zelo se naslajajo ob tem, priča dejstvo, da plačujejo za vstopnice v sodno dvorano po 50 in več kron ter je v dvorani silna gneča in nemir. Tako se sodna dvorana pretvarja v kino in zdi se, da se to nikomur ne zdi napačno.

— r Istra na »Radišini« razstavi v Zagrebu. 25. t. m. so v Zagrebu zatvorili »Radišino« razstavo, ki je imela posebno v moralnem oziru najlepši uspeh. Posebno zanimanje je vzbujala istrska dvorana. Tu so bile razstavljene šantlove ilustracije »Velega Joža«, statistika istrskih šol, zemljevidi, dela istrskih hrvatskih pisateljev, fotografije, ki predočujejo zadnja italijanska divjaštva v Trstu proti Narodnemu domu in Čitalnici, napol zgorale knjige, ki so jih naši ljudje oteli iz italijanske grmade. Vse to je glasno govorilo o barbarstvu Italije in neznosnem trpljenju našega naroda v Istri in Trstu.

»Klanjam se, gospodična!« Pozdravlja se je tajnik pod brki režal kakor maček ter se ji klanjal.

»Ah, gospod tajnik — dober večer!« Vedno ste kakor lastavica, gospodična!« jo je pohvalil šaljivo.

»Tako lepo je noč!« je zadeklamovala. »Gospod Beranek je šel tudi nekam na polje, kaj ne?«

Tajnik je zamahnil z roko.

»O ne, odšel je nekam, menda čez nedeljo — meni se zdi, da ga nekam vleče, in tajnik je strmel v mrak in prihrkaval z nogo.«

»Morda kaka ljubezen?« je vprašala Malka s čudno visokim, rezkim glasom.

Rekla je to veselo in se zasmejala, a tajnik je čutil, da zveni iz teh besed nepotrpežljiva plahost.

»Ne vem, ne bom opravičeval, a večkrat se mi je že zdelo, da mora nekaj imeti doma —«

Gospodična Malka se je hotela zopet zasmejati, a to so bili le glasovi, kakor bi utrujena glasno vzdihnila.

»Ah, naš oče gredo s polja,« je zdajci vzkliknila ter naglih korakov odhitela nasproti okroglegu gospodu Darbujanu.

»Klanjam se, gospodična!« je zaklical za njo tajnik ter se počasi vračal, odkoder je bil prišel.

VIII.

Tretji dan potem je gospa oskrbnikova, sedajoč h kosilu, naključno pogledala skozi okno in prestrašena vzkliknila: »Doktorjevi!«

Hitro je vtila juho nazaj v lonec, isto je storil oskrbnik, Gusta jo je odnesla v kuhinjo in čez eno minuto je stala pri mizi, kakor bi bila šele gotova s kuho.

Karel je odšel v salon.

Tja sta že vstopala doktorjeva v polni slavi.

Gospa je bila v težki, bledomodri svili, doktor pa od nog do glave v črni obleki, samo zavratnica in oprsje se je svetilo kakor sneg.

Doktorica je dvignila naličje in zazvrgolela: »Klanjam se, gospa oskrbnikova — oprostite, da vas nadlegujem —«

»Prosim, me veseli, izvolite naprej!« je vsa zardela skromno priganjala gospa Gusta in pred najvišjo belsko gospodo nastežaj odprla vrata.

»Le naprej — prosim — prosim —«

(Dalje.)

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Jože Rutar.

Tisk »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.

Širite »Večerni list«